

Основная задача руководителя – координировать действия сотрудников. Нечёткое формулирование и изложение указаний порождает разногласия, а максимально понятные, структурированные указания значительно способствуют корректному выполнению поставленной задачи. Однако здесь не стоит забывать про возможность проявления инициативы работником. При проверке выполнения поставленных перед сотрудником задач возникает вопрос: применять критику или избегать её, ведь она неизбежно ущемляет самолюбие критикуемого, заставляет его оправдываться и защищаться. Но без акцентированного внимания к ошибкам не обойтись: критика в некоторых случаях побуждает к саморазвитию, стремлению доказать умение исправлять ошибки.

Критика тесно связана с дискуссией. Умение свободно дискуссировать облегчает совместную работу профессиональной команды. Выяснение причин наличия у оппонента иного мнения и умение привести веские объективные аргументы позволяет в некоторых случаях переубедить собеседника. Однако не во всех случаях уместно переубеждение. Умение выслушать и понять противоречивые точки зрения, сконцентрироваться на понимании другого человека и воздерживаться от высказывания собственных мыслей – одно из важнейших положительных качеств лидера.

Искусство общения и для лидера, и для любого руководителя – один из основных «инструментов» влияния. Чем качественней, эффективней само общение, тем больших результатов может достичь лидер или руководитель.

Гоцуцова Ю., Харченко К.
ХДАДМ

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ПІДЛІТКІВ

Мета дослідження – виявити гендерні аспекти спілкування в підлітковому віці. Підліток – хлопець або дівчина, що перебуває в перехідному віці від дитинства до юності. Залежно від країни проживання вік підлітків – це вік між дитинством і дорослістю (від 12 до 18–19 років).

У цей період дуже важливі гендерні аспекти спілкування, адже в підлітковому віці формується особа і власне «Я». Це вік, коли людина пос-

тупово входить у доросле життя. Сучасна психологія вирізняє підлітковий вік як один із найскладніших періодів у житті людини. У цей період особа має підвищену збудливість, імпульсивність. Відбувається маніфестація тих аномалій особистісного розвитку, які в дошкільний період існували в латентному стані. Відхилення в поведінці властиві майже всім підліткам. Характерні риси цього віку – чутливість, часті різкі зміни настрою, зниження самооцінки. Розлади бувають поведінкові й емоційні. Емоційні переважають у дівчаток (депресія, страхи й тривожні стани). Порушення в поведінці в чотири рази частіше бувають у хлопчиків. Основним лейтмотивом психічного розвитку в підлітковому віці є становлення нової, ще досить нестійкої самосвідомості, зміна Я-концепції, спроби зрозуміти самого себе й свої можливості. У цьому віці відбувається становлення складних форм аналітико-синтетичної діяльності, формування абстрактного, теоретичного мислення.

Найважливіша проблема – спілкування з однолітками, соціалізація. Саме спілкування з однолітками вимагає високої емоційної напруги. Підліток активно відкидає свою належність до світу дітей, але при цьому не почувається повноцінним дорослим. Дитина-підліток витрачає багато енергії на почуття, пов'язані з успіхом і стражданнями відчуження. Міжособистісне спілкування підлітка реалізується як у спілкуванні з дорослими, так й у спілкуванні з однолітками. Роль їх у формуванні особистості підлітка є якісно різною. Спілкування між підлітками має певні психологічні функції, тому що, по-перше, спілкування з однолітками є специфічним каналом інформації, за допомогою якого підлітки, юнаки дізнаються про те, що дорослі їм не розповідають. По-друге, це особливий вид діяльності й міжособистісних стосунків, що сприяє формуванню навичок соціальної взаємодії, уміння підкорятися колективній дисципліні й водночас відстоювати свої права, співвідносити особисті інтереси із суспільними. По-третє, це специфічний вид емоційного контакту.

У підлітковому віці виявляється більш гостра потреба в міжособистісному спілкуванні. Спілкування стає самоціллю, у якій підлітки реалізують свої інтереси, формують уявлення про себе й навколишній світ. Підлітковому віку притаманне створення власної думки на основі порівняння її з думками однолітків. Підліток «переживає» спілкування не тільки на інтелектуальному, але й на фізіологічному та емоційному рівнях. Одна з головних тенденцій перехідного віку – переорієнтація зі спілку-

вання з батьками, учителями й загалом старшими на комунікацію з однолітками, більш-менш рівними за статусом.

Серед мотивів відповідальної поведінки ми визначили такі гендерні відмінності: серед хлопців домінантним мотивом відповідальної поведінки є «мотиви спілкування»; на відміну від хлопців, у дівчат домінантними мотивами виступають «суспільні мотиви». Як для дівчат, так і для хлопців провідним мотивом відповідальної поведінки є «мотиви спілкування». Слід зазначити, що представники жодної статті не обрали «прагматичні мотиви» та «мотиви егоїстичного самоствердження». Як показує практика, причини труднощів підлітків, юнаків, які можна пов'язати із труднощами освоєння нових стосунків, нового періоду в житті людини, багатогранні й можуть бути репрезентовані різноманітними комплексами.

На думку підлітків, ідеальний юнак, на відміну від дівчини, має загальну привабливість, силу особистості, більш важливий соціальний статус, але різниця між такими якостями незначна. На думку старших підлітків, ідеальна дівчина повинна відрізнятися емоційністю, чуйністю.

Гендерні аспекти дуже впливають на процес спілкування. Відповідність такому стереотипу формує впевненість у собі, розширює коло контактів, полегшує процес спілкування, а невідповідність гендерному стереотипові утруднює встановлення близьких взаємин, звужує коло контактів. Уважаємо, що на основі цієї роботи можна укласти методичні рекомендації, що продемонструють гендерні аспекти в міжособистісних стосунках, оскільки вони визначають успішність розвитку особистості в підлітковому віці.

Гулаков Р.
КЗ «ХГПА»

НАБУТТЯ ІНФОРМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Дослідження з проблем інформаційної культури, інформаційно-комунікативної, інформаційно-технологічної компетентності тощо набувають усе більшого значення в розвитку системи освіти й науки України. Більшість учених виділяє професійні, ключові, предметні компетен-